

**Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidenta Ojāra Spārīša uzruna
LZA Rudens pilnsapulces atklāšanā
Rīgā, 2017. gada 23. novembrī**

Latvijas Zinātņu akadēmijas goda mecenāti, viesi, LZA Lielās medaļas ieguvēji, akadēmiskā saime, akadēmisko nomināciju pretendenti, dāmas un kungi!

Šī ir īpaša diena, kad visa akadēmiskā sabiedrība ir svētku gaidās. Tādēļ arī rudens pilnsapulces darba kārtība būs īpaša. Spriežot pēc šī gada pavasarī un vasarā saņemto iesniegumu un rekomendāciju skaita, Latvijas Zinātņu akadēmijai un tās akadēmiskajam sastāvam ir cerības atgūties no letarģijas, kurā tā bija nonākusi 1992. gada transformāciju rezultātā, jo savu gatavību stāties zinātnes elites rindās un atjaunot akadēmisko sastāvu ir apliecinājuši vairāki desmiti mūsu valsts zinātnieku. Kandidātu atbilstīgi akadēmiskās ekselences kritērijiem korespondētājlocekļu un akadēmiķu pakāpēs, pēc iepazīšanās ar viņu sasniegumiem, kā arī noklausoties atklātās lekcijas un diskusiju kārtībā iztaujājot, vērtēja LZA nodaļas, Senāts un Vērtēšanas komisija, pieņemot atbilstošākos lēmumus un sniedzot savu redzējumu par pretendentu gatavību Latvijas zinātnes pārstāvniecībai kā mūsu zemē, tā arī starptautiski.

Šī akadēmiskās kvalifikācijas nosaukumu piešķiruma un vēlēšanu diena ieies vēsturē arī ar to, ka mēs vēlēsim jaunus LZA goda locekļus, par kādiem gan akadēmiķi, gan Senāts ir rekomendējis ievēlēt mecenātus Borisu un Ināru Teterevus, atzīmējot viņu tālredzīgo, daudzpusīgo un nesavtīgo devumu Latvijas izglītības, zinātnes, kultūras un sabiedrības labā, tieši tāpat kā leposimies ar jauniem ārzemju locekļiem, kuri godam attaisno savu komunikatīvo un akadēmisko misiju globāli saistītajā zinātnes telpā.

Dažos vārdos vēlos apliecināt savu visjaunāko pieredzi mūsu jauno zinātnieku starptautiskās autoritātes nostiprināšanā. Pirms gada Latvijā viesojās Ķīnas valdības delegācija, lai formulas "16+1" ietvaros īstenotu plašu sadarbības projektu programmu. Toreiz Latvijas Zinātņu akadēmija parakstīja sadarbības līgumu ar Ķīnas Sociālo Zinātņu akadēmiju, kas uzskatāms par tā saukto "cepures" līgumu jebkurai sadarbībai divu valstu institūciju starpā, ietverot gan loģistikas, gan ekonomikas, gan arī zinātnes un kultūras nozares. Pirms trim dienām mēs, četru cilvēku grupa, atgriezāmies no Jingmenas provinces Ķīnā, kur ar sponsoru atbalstu un pēc Hankou Universitātes lūguma, kuru pārstāv prof. Peters Saksenmaiers, piedalījāmies vairākās konferencēs un tikšanās reizēs ar Vuhanas ekonomiskās attīstības zonu vadītājiem, kā arī ar Ksianjaņas un Jingmenas pašvaldību darbiniekiem, prezentējot Latvijas zinātnes potenciālu un meklējot papildinājumu ES valstu vidū ar visnabadzīgāko zinātnes finansējumu izcēlušās valsts budžetam. Vērtējums bija Latvijas pārstāvjiem glaimojošs: augstu tika novērtētas Rīgas Stradiņa Universitātes Mikrobioloģijas nodaļas vecākās pētnieces Ineses Čakstiņas panākumi onkoloģisko saslimšanu identifikācijas jomā, kā arī nedalītu uzmanību un perspektīvas sadarbības iespējas izpelnījās Rīgas Tehniskās universitātes Dizaina Fabrikas inženiera Gunta Kuļikovska neordinārā domāšana inovatīvu konstrukciju un tehnoloģisko sistēmu attīstīšanā. Tādēļ cerības Latvijas zinātnes nākotnei es redzu, iesaistot zinātnes un ekonomikas procesos jaunus un globālas iniciatīvas bagātus cilvēkus.

Latvijas un Ķīnas biznesa un loģistikas trajektoriju izveides iespējas meklēja LZA Zinātnes Fonds, un, ja šie jautājumi attīstīsies sekmīgi, tad tas atnesīs Latvijas budžetam papildus nodokļus, bet zinātnei – no ierēdniecības neatkarīga finansējuma iespējas. Šādi izmisuma soļi ir valsts budžeta un struktūrfondu līdzekļu mazefektīvas „apsaimniekošanas”, kā arī mūsu valsts ekonomiskās politikas sekas, kad ar intelektuālo kapacitāti bagātāko zinātnieku talants ir spiests galvenokārt sildīt citu, bet ne savas zemes ekonomiku. Vēl daži vārdi par cerībām zinātnei. Un šoreiz cerību signāli nāk arī no Latvijas uzņēmēju vides, kura līdzīgi mums ir iepazīsusi valsts izpildvaras menedžmenta stiprās un vājās puses, un apzinās nepietiekamo zinātnes finansējumu kā ekonomisku, respektīvi, kā savu problēmu. Vairāki ar perspektīvi domājoši uzņēmēji saskata par iespējamu atbalstīt zinātnisko izpēti ar tiešu finansējumu, pasūtot tirgus spējīgu inovatīvu izgudrojumu ieviešanu ražošanā.

Novembra sākumā LZA izsludināja šī gada ievērojamāko zinātnes sasniegumu konkursu, kura rezultātus apkoposim decembrī, lai gadumijā tos darītu zināmus sabiedrībai. To vidū tradicionāli

būs gan fundamentālie un lietišķie, gan arī sociālo un humanitāro zinātņu pētījumi, bet pirmo reizi šī kopš 2002. gada notiekošā konkursa vēsturē desmit gada labāko zinātnisko sasniegumu godināšanas ceremoniju finansiāli ir solījusi atbalstīt Izglītības un zinātnes ministrija, bet reāli to jau ir izdarījuši vairāki uzņēmēji, kuri ir ieinteresēti Latvijas zinātnes veikspējā, teorētiskajos un praktiskajos pētījumos, bet tādi var rasties vienīgi kvalitatīvas izglītības un tālredzīgas zinātnes politikas apstākļos. Par to viņiem visiem mūsu kopīgs paldies!

Tieši tādus – akadēmiskās ekselences briedumu sasniegušos un Latvijas ekonomikai daudz devušus zinātnes izcilniekus mēs godinām šodien. Par izciliem nopelniem Latvijas zinātnes attīstībā mēs, pateicoties mecenātiem, godinām Lielās medaļas ieguvējus – akadēmiķi, Latvijas Lauksaimniecības universitātes profesori Baibu Rivžu un akadēmiķi, Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūta direktoru Jāni Bārzdīņu – uzklausīsim viņu akadēmiskās lekcijas un bagātināsim arī savu erudīciju ar šo izcilo zinātnieku pieredzi. Lai šī diena mums visiem nes prieku un gandarījumu!